

4. EGY KÜLÖNÖS FA TRAGÉDIÁJA

Dániel 4. fejezete

I. A király álmának körülményei

Minden valószínűség szerint a 42 évig tartó uralkodásának második felében történtek Nabukodonozorral ezek az események, amiket ebben a fejezetben ír le Dániel. „Békében valék házamban” (1. vers), mondta a király, vagyis már megnyugodott a háborús hódításoktól, és élvezte a béke nyugalját, hiszen a környező népek már leigázottan hódoltak előtte. „Virágzó palotámban”, - mondja, vagyis a mesés szépségű és hírességű város építése is be volt már fejezve, csodálatos palotáival és függőkertjeivel együtt. Bizonyára az egész Birodalom virágzására is utal ez a gondolat. Az ilyen körülmény hajlamossá teszi az embert arra, hogy megfeledkezzen Arról, aki által mindezt elérhette.

Ebben az időben ismét álmot látott a király, ami nagyon megrettentette: „fejmemek látásai megháborítanak engem” (2. vers). Nem közönséges álm volt ez, ami a királyt ilyen mélyen érintette. Maga az álm is rettenetes hatással volt a királyra, de az álm utáni gondolatok és sejtések is. Mintha megérezte volna, hogy ez az álm egy vele kapcsolatos szörnyű esemény előhírnöke.

A király most is azzal próbálkozik, mit korábban, először még úgy rendelkezik, hogy hozzák elé „Babilonnak minden bölcsét, hogy az álm jelentését tudassák vele” (3. vers). Nabukodonozor próbálkozása a varázslókkal és jóvendőmondókkal több dolgot is megvilágít. Különös módon Dániel nincs a meghívottak között, valószínűleg őt nem hívta magához álmának megfejtésére. Sőt, csak amikor Babilon bölcsői kudarcot vallottak, csak azután került a király elé Dániel. Minden valószínűség szerint a király szándékosan kerülte a Dániellel való találkozást, hiszen Dániel nem a király rendelkezésére jelenik meg, hanem mintha Dániel csak a saját elhatározásából ment volna be a király elé „végezetre bejött élém Dániel” (5. vers). Talán jobban szerette volna, ha a saját népe bölcsseitől kap valamilyen megnyugtató magyarázatot. Így volt ezzel annakidején Izráel királyával is, aki szándékosan nem hívta maga elé Mikeást a többi négyszáz prófétával együtt, mert félt megismerni az Isten üzenetét.

„És összegyűjté az Izráel királya a prófétákat, közel négyszáz férfiút, és monda nekik: Elmenjek-é Rámot Gileád ellen hadba, vagy elhagyjam? És mondának: Menj fel; mert az Úr kezébe adja azt a királynak. És monda Josafát: Nincs itt már több prófétája az Úrnak, hogy attól is tudakozódhatnánk? És monda az Izráel királya Josafátnak: Még van egy férfiú, aki által megkérdezhetjük az Urat, Mikeás, a Jemla fia; de én gyűlölöm őt, mert soha nem jóvendől nékem jót, hanem mindig csak rosszat.” (1Kir. 22,6-8.)

Lehet az is, hogy a jó Isten rendezte úgy most is a körülményeket, hogy Dániel most se legyen ott a többi bölcs között. Ugyanis csak így lepleződhetek le a

babiloni bölcsek, és csak így dicsőülhetett meg Isten Dánielen keresztül. Az adott körülmények miatt a babiloni bölcsek most még nagyobb megaláztatásban részesültek, mint az előző alkalommal, hiszen most még az elmondott álom értelmét sem voltak képesek megmagyarázni a királynak.

A bölcsek kudarca az első esemény, ami a király elhalványult emlékképeit feléleszti és Isten felé fordítja. A király számára azonban ez az Isten még mindig csak egy isten a többi isten között. Bár elismeri, hogy a legfelségesebb, de még a többi közé sorolja. Ezt fejezi ki azzal a gondolatával, amit Dánielnek mond; *„a szent isteneknek lelke van benned”* (6. vers). A királyról kiderül, hogy ő még most is Baált nevezi a saját istenének *„bejött elélem Dániel, akinek neve Baltazár, mint az én istenemnek neve „* (5. vers).

II. A király álma és annak értelme

Először úgy tűnik, mintha a király az álmat is Dániellel akarta volna elmondani. De aztán korigálja magát, és már csak a jelentésére összpontosít. Ezért gyorsan belekezd álmának elbeszélésébe.

Isten tanítására jellemző, hogy gyakran használ példázatot és hasonlatot, ha valamit meg akar értetni az emberekkel. Jézus tanításait is ez jellemezte. A tanításnak ez a módja kitörölhetetlenül vési emlékezetünkbe Isten üzenetét. Ilyen hasonlatként használta most ezt az álomban mutatott fát is.

A nagy fa példája tökéletesen jellemezte a királyt és Birodalmát. *„Te vagy az, oh király, aki naggyá és erőssé lettél, akinek nagysága megnövekedék és fölér az égig, és hatalmad a föld végéig”* (19. vers).

Az álombeli fa *„a Föld közepén állt”* (7. vers). Ez tökéletes bemutatása Nabukodonozor birodalmának, hiszen Babilon az akkor ismert világ közepén volt, és annak központja volt. A fa nagysága, annak gyümölcse, védelmet nyújtó árnyéka és koronája mindenki számára biztosított volt. Jellemzi ez a király uralkodói egyéniségét, aki nem elnyomni akarta Birodalmának népeit, hanem azon igyekezett, hogy a Birodalom felvirágozzon, mindenki számára nyugalmat, biztonságot és megélhetést biztosítson. Ebbe az idilli nyugalomba azonban hirtelen egy váratlan esemény változást hoz: *„Egy vigyázó és Szent szállt alá az égből és erősen kiáltott”*. (10-11/a. vers).

A kiáltó azt a parancsot adja ki: *„Vágjátok ki a fát, de gyökerének törzsét hagyjátok meg”* (11-12. vers). Ez azt jelenti, hogy *„a felséges Isten végzése következik be a királyon”* (21. vers). A gyökér és a törzs az élet biztosítója és hordozója, hiszen ebből újra élet fakadhat, és ismét naggyá nőhet. Eszerint nem fog meghalni a király, de egy időre nagyon drasztikus változás következik be az életében. Ettől fogva az élete már senki számára sem jelent áldást, miként a korona nélküli fa sem nyújt semmit, hiszen már nincs gyümölcse, árnyéka, és a lombja sem adhat oltalmat. A legmélyebb megalázás jelképe ez a hasonlat.

A kiáltó „Szent” azt mondja, hogy a „gyökerének törzsét hagyjátok meg a földben, vas és érc láncokba verve” (12. vers). A fatuskóra szerelt fémabroncsnak az a rendeltetése, hogy megvédje a szétrepedéstől, az idő előtti elpusztulástól. Vagyis az Isten előrelátó gondoskodása fejeződik ki abban, hogy meghagyja a nagy fát alapjaiban, mint az új élet forrásának lehetőségét, amely előre vetíti a levágott fa koronájának jövőbeli nagyságát is.

A következő rendelkezés arra vonatkozik, hogy az „*emberi szíve változzék el, és baromnak szíve adassék néki*” (13. vers). Itt már világosan kitűnik az átmenet a jelképről a valóságra. Az „*emberi szív*”, mint fogalom, minden kétséget kizáróan azt akarja bizonyítani, hogy egy emberi lényről van szó. A szív elváltozása pedig azt akarja jelenteni, hogy emberi természete helyett ezután állatokhoz hasonló lesz a természete. Azért fog állat módjára viselkedni, mert az értelme megzavarodik. Ezt igazolja a királynak az a kijelentése, amit a büntetés után mond el: „*Abban az időben visszatérek hozzám az én értelmem*” (33/a. vers).

A büntetés időtartamára vonatkozóan azt mondja a kiáltó, hogy „*hét idő múljék el felette*” (13. vers). Az idő szó egy régies meghatározása a leghosszabb időegységnek, amit a bibliai prófécia következőtösen alkalmaznak. „*Én pedig meghatároztam néked az ő vétküek éveit napok száma szerint... egy-egy napot egy-egy esztendőül számítottam néked*” (Ezék. 4,5-6.).

A királyra szabott isteni ítéletnek tehát hét évig kell tartania. Mindezek háttérén felvetődik a kérdés, hogy miért nem vette át az uralkodást más, miért nem fosztották meg trónjától teljesen a királyt ez alatt a hét év alatt? Ehhez tudni kell azt, hogy a keleti népek különleges módon viszonyultak az elmebetegekhez. Különleges tisztelettel és félelemmel kezelték őket. Bántalmazni vagy megölni nem merték, mert félték a benne lakozó lélek bosszújától. A döntő szempont viszont az, hogy Isten védte és őrizte a király életét és királyságát, Isten döntése és akarata szerint nem lehetett elvenni tőle egyiket sem, hiszen Isten vissza akarta a királyt állítani az előző pozíciójába. Isten úgy rendelkezett, hogy „*országod megmarad neked, mihelyst megismered, hogy az Ég uralkodik*” (23. vers).

Dánielnek ezt a jövendölését az egész királyi udvar megismerte, és várták annak minden részletében való teljesedését. Mivel a jövendölés első részlete beteljesedett, ezért ennek alapján élénken figyelték és várták a király meggyógyulását és az újbóli uralkodását is. „*Vigyázók határozatából van ez a rendelet, és a Szentek parancsolata ez a végzés, hogy megtudják az élők, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán*” (14. vers). A rendelet eredetére utaló többes szám az örökkévaló Istenség tanácsára vonatkozik, vagyis a Szentháromságra. Azt kellett megtanulni mindenkinek, így a királynak is, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmain.

III. Dániel viszonylása az ítélethez és a királyhoz

„Ekkor Dániel... közel egy óráig rémüldözék, és az ő gondolatai háboríták őt” (16. vers). Vagyis hosszabb ideig kereste az alkalmas szavakat és kifejezéseket, hogy megfelelően tudja elmondani a királynak eljövendő sorsának szomorú, megalázó és egyben félelmetes időszakát. Amikor a király bátorította, hogy ne féljen elmondani, bármit is tartogat az a jövőre nézve, ez határozottan segítségére volt Dánielnek. Bizonyára már a király maga is kezdte sejteni az álom értelmét és jelentését. Csak a fát kellett beazonosítani, és a többi már szinte teljesen egyértelmű. Valószínű, hogy ezért mondta azt a király, hogy megháborították és megrettentették a gondolatai az álomról.

Dániel tanácsa, amit a 24. vers leírása szerint adott a királynak, hűen tükrözi a lelkületét, és a királyhoz való viszonyulását.

- *„Vétkeidől igazság által szabadulj”*. Ez csak a Megváltó igazsága által lehetséges. Ebből valószínűsíthető, hogy nemcsak ilyen röviden beszélt a királynak a hit általi megigazulásban rejlő isteni kegyelemről, hanem részletesen feltárta előtte a Megváltóban elnyerhető kegyelem evangéliumát.
- *„Hamisságotól a szegényekhez való irgalmasság által”* szabadulj. Ha kegyelmet vár a Menny Istenétől, akkor gyakoroljon ő is irgalmasságot az elnyomottakkal szemben. Erről beszélt Jézus is, amikor a gonosz szolgáló példázatát mondta el, aki irgalomért könyörgött az Ura előtt, de ő nem tudott megkönyörülni a szolgatársain. (lásd: Mt. 18,23-33).
- *„Így talán tartós lesz a békességed”*. Az ember felett elhangzott isteni ítéletet el lehet hárítani őszinte bűnbánattal, mint ahogy történt ez a Ninive felett kimondott ítélet esetében, amit Jónás próféta hirdetett meg számukra. (lásd: Jónás. 3,1-10.) *„Hogyha szólok egy nép ellen és ország ellen, hogy kigyomlálom, megrontom és elvesztem: De megtér az a nép az ő gonoszságából, amely ellen szóltam: én is megbánom a gonoszt, amelyet rajta véghezvinni gondoltam.”* (Jer. 18,7-8.) Megtérés által esetleg késleltetni lehet az isteni kegyelem elmúlását, mint ahogy történt ez Ezékiás királlyal, akinek azt üzenté a próféta által, hogy *„napjaidhoz még tizenöt esztendőöt adok”* (Ésa. 38,5.).

IV. Az álom valóságga lesz

A király azonban elmulasztotta a Dániel által megadott figyelmeztetésből származó előny felhasználását. Az Isten 12 hónapig várt, azaz kegyelmi időt adott a királynak. A királyban lévő elbizakodottság azonban olyan mértékig fokozódott, aminek az Isten már gátat akart vetni. Istennek ez a közbelépése azonban a király lelkének a megmentése érdekében történt.

Amikor a király a palotájában sétált, és büszkén nézett szét, és arra gondolt: *„Nem ez-é ama nagy Babilon, amelyet én építettem királyság házának, az én*

hatalmasságom ereje által és dicsőségem tisztességére?” (27. vers). Ezekre a büszke és hivalkodó szavakra azonnal jött az isteni szózat válasza: *„a Birodalom elvételét tőled”*. (28. vers). Még abban az órában be is teljesedett az ítélet a királyon.

Hogy milyen volt a király állapota, és milyen körülmények között élt hét évig, ezt részleteiben a 30. vers ismerteti: *„füvet evék mint az ökrök, és égi harmattal öntözteték az ő teste, míg nem szőre megnöve, mint a saskeselyű tolla, és körmei, mint a madarakéi. . Az ítélet így szólt: „Míg megérted, hogy a felséges Isten uralkodik az emberek birodalmán”* (29. vers).

Majd azt olvassuk a király beszámolójából: *„Az idő elteltével én Nabukodonozor, szemeimet az égre emeltem”* (31. vers). Akkor elismerte az egyedül élő igaz Istent, hogy Ő uralkodik mindennek felett.

Ez a tény viszont arra enged következtetni bennünket, hogy a király bizonyos időszakonként normálisan is tudott gondolkodni. Vagy az egyes örültekre jellemző jelenség lehetett a háttérben, miszerint egy bizonyos dologban teljesen normálisan tudott gondolkodni. Bármelyik változat működött is a király esetében, az tény, hogy amikor a szeméit az égre emelte, az egy józan pillanat volt, és ebben a felpillantásban ismerte el maga fölött az élő Isten uralmát.

V. A király megtérése és a történet tanulsága

A király meggyógyulása nemcsak fizikai természetű volt, hanem lelki természetű is. A benne végbement változást saját szavai fejezik ki a legtökéletesebben. *„Abban az időben visszatért hozzám az én értelmem, és országom dicsőségére az én ékességem, és méltóságom is visszatért hozzám, és az én tanácsosaim és főembereim fölkerestek engem, és visszahelyeztettem az én országomba, és rendkívüli nagyság adatott nékem. Most azért én, Nabukodonozor, dicsérem, magasztalom és dicsőítem a mennyei királyt: mert minden cselekedete igazság, és az ő utai ítélet, és azokat, akik kevélységben járnak, megaláztatja.”* (31-34. vers).

A király minden rossz tulajdonsága ellenére, amit magas állása még csak fokozott, a Mindenható Isten mégis felismerte benne az őszinteséget, a nemes szándékot, a megmentésének lehetőségét. Minden isteni szándék arra irányult, hogy eltérítsék hamis hitétől és rossz életétől, és megnyerjék az örök élet számára. Az Isten fáradhatatlanul munkálkodott érte újra és újra, mert Ő ismeri az övét.

Milyen boldogító az a tudat, hogy a Mindenható Isten bennünket is ismer, és értünk ugyanilyen kitartóan fáradozik. Mert *„nem akarja, hogy némelyek elveszenek, hanem hogy mindenki megtérésre jusson”* (2Pét. 3,9.).